VIIKONVAIHDE

Koulut maksavat. Lapsiperheiden houkuttelu kuntaan ei aina kannata. **Sivu 13**

Sinnikästä istumista. Sotšin olympialaiset kestävät yli kaksi viikkoa. Kovimmat penkkiurheilijat viettävät koko ajan sohvalla. **Sivu 14**

Bisnestä Virossa. Virossa toimii lähes 4 500 suomalaista yritystä. Jokusen niistä on auttanut alkuun konsultti Christian Rajalin. **Sivu 12**

Paimenkoira lukee ihmisen ja eläimen viestejä

Paimennus on kolmen kauppa. Vuorovaikutuksessa ovat koira, paimennettavat eläimet ja ihminen.

HAMINA (MT)
Haminalainen viljelijä ja bordercolliekasvattaja **Katri Piilola** painottaa, että oikeanlaisen tilan ja koiran on kohdattava. Koiran on oltava sopiva tilan työtehtäviin, ja lisäksi sen on oltava sopiva omistajalleen.

Koira voi olla hyvin erilainen eläimille ja ohjaajalleen. Sama koira voi olla vahva nautojen paimentaja mutta herkkä aloittelevan ohjaan viesteille, Piilola kuvailee.

”Nauta ja koira osaavat lukea toisiaan hämmästyttävän hyvin. Nauta tietää ensimmäisestä katseesta, aikooko koira antaa periksi. Pelkästään se, että koira kääntää katseensa tai nostaa vähän ylähuultaan, saattaa saada naudan ymmärtämään, että ase on ladattu ja kannattaa vaihtaa suuntaa.”

Paimenkoirien kasvattamisen lisäksi Piilola myös kouluttaa niitä.

Vietti ja yhteistyöhalu

Paimenkoiran tärkeimmät ominaisuudet ovat paimennusvietti ja se, että koira haluaa tehdä yhteistyötä, Piilola sanoo.

”Ihminen ei saa olla koiralle yhdentekevä. Silloin se paimentaa vain itselleen”, hän toteaa.

”Raju koira pöllyttää eläimiä miten sattuu. Vahvasti silmää käyttävä, eli katseella paimentava, pitää lauman kasassa jossain nurkassa.”

Koiran on opittava tottelemaan, lukemaan ihmistä ja käsittelemään eläimiä asiallisesti.

”Ensimmäiset viikot kuluvat kehumiseen, kun koira tekee oikein, ja moittimiseen”, Piilola kertoo ensimmäisestä parin viikon koulutusjaksosta.

Lauma ihmisen luo

Paimennusvietti ohjaa koiran hakemaan karanneet eläimet laumaan ja tuomaan ne ihmisen luo. Ensimmäisellä koulutusjaksolla vahvistetaan näitä taitoja.

Koira oppii pysymään eri puolella laumaa kuin ihminen ja kuljettamaan laumaa ihmisen perässä.

Sen jälkeen se lähetetään kotitilalleen muutamaksi kuukaudeksi. Siellä harjoitellaan niin paljon, että näistä asioista tulee itsestään selviä.

”Ja sitten rikotaan niitä”, Piilola nauraa.

Neljä käskyä

Seuraavalla jaksolla koira opetetaan viemään eläimet pois ihmisen luota ja irrottamaan eläimiä laumasta. ”Koiralla on neljä peruskäskyä, joilla voi tehdä kaiken”, sanoo Piilola.

”Vasen”-komennolla koira kiertää lauman myötäpäivään. ”Oikea” saa sen kiertämään vastapäivään.

Kaksi muuta ovat pysähtymiskäsky ja käsky, jolla koira lähtee kohti eläimiä.

Tarve paimentaa

Koulutusta ei voi aloittaa, ennen kuin koiralle herää tarve paimentaa. Piilola puhuu syttymisestä.

”Eläimet alkavat vaivata koiraa niin paljon, että niille pitää tehdä jotain”, hän kuvailee.

”Olisi hyvä, ettei koiralla olisi paljon muuta elämää sitä ennen. Silloin ne heräävät myöhemmin ja voivat ehtiä keksiä elämälleen muun tarkoituksen.”

Monta tapaa pilata

Piilola suosittelee koiralle aluksi ankeaa elämää. On tärkeää, ettei pennun elämä pyöri sen mielihalujen mukaan.

Paimennus on nuorelle koiralle vaativaa työtä. Jos se saa aina vaihtaa mukavampaan puuhaan, se ei opi ikinä nauttimaan vaatimusten täyttämisestä.

”Hyvänkin paimennusvaiston voi pilata monella eri tavalla. Ensinnäkin voi antaa koiran olla pihalla vapaasti ja paimennella lapsia ja lintuja mielihalujensa mukaan. Tai antaa sen paimentaa autoja ja kuolla pois. Tai sitten se laitetaan liian aikaisin liian pahoihin paikkoihin, ja sille tulee liikaa kielteisiä kokemuksia.”

Koiran pitää oppia onnistumisten kautta nauttimaan paimentamisesta ja luottamaan pärjäämiseensä.

Alussa taiteilua

”Kun myy pennun ensimmäiseksi koiraksi, se on sellaista taiteilua, että tulisi onnistunut koira”, Piilola sanoo.

Hänen mukaansa koiranomistajien pitäisi panostaa siihen, että he käyvät harjoittelemassa koiran kanssa paimennukseen tottuneilla naudoilla.

Ellei kaikkia nautoja, ainakin laumanjohtajat pitää kouluttaa koiraan.

”Paimennus pitäisi aloittaa nuorilla naudoilla ja hyväksyä, että pikkuhiljaa koiran itseluottamuksen ja taitojen kasvaessa se pärjää koko karjan kanssa.”

HANNA SALONEN

MARKKU VUORIKARI

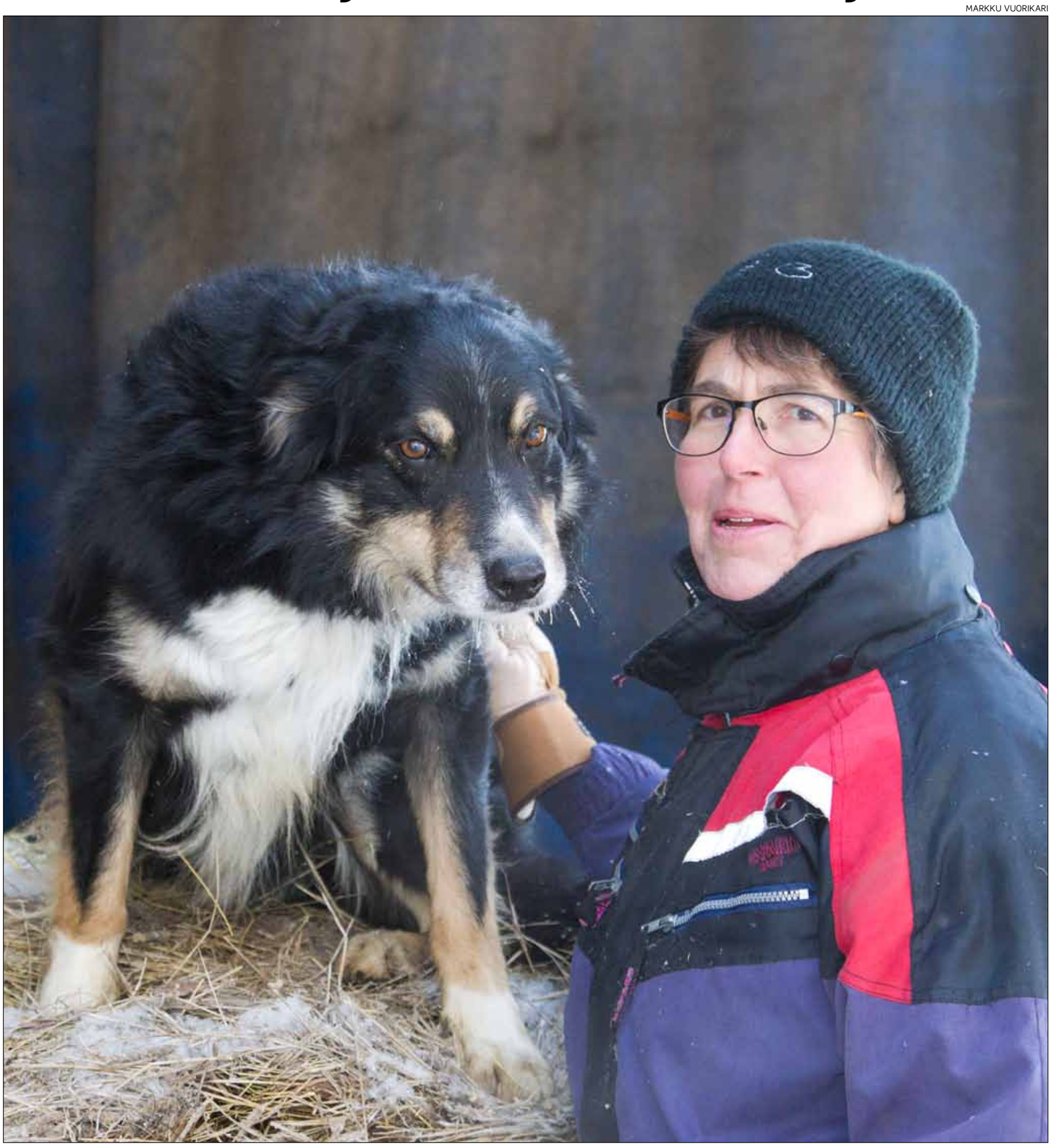

Katri Piilola ja bordercollie Akseli ovat kokenut työpari.

TYÖKOIRA

Paimenkoirat Suomessa

Suomen Paimenkoirayhdistys ry:n työkoirarekisterissä on yli 2 000 koiraa.
Bordercollie on selvästi suosituin rotu.
Yhdistyksessä on noin 500 jäsentä.
Lähde: Suomen Paimenkoirayhdistys ry, www.spky.fi

Winwind-pennusta on kasvamassa seuraava paimenkoira tilalle.

”Arjen sankaruutta”

”Se on sellaista arjen sankaruutta, hommia, jotka vaatisivat paljon ihmisiä”, haminalainen **Katri Piilola** kuvailee paimenkoiran työtä.

Tyypillisiä töitä nautatilalla ovat lehmien haku lypsylle ja vieminen laitumelle.

”Laumojen siirrot ovat perustöitä. Lihakarjatiloilla koira kerää isoilta perinnebiotooppilaitumilta eläimet muutaman kerran vuodessa.”

Pihatoissa koira ajaa lehmät kokoomatilaan, tai jos sitä ei ole, ohjaa lehmät lypsylle ja pitää lypsyltä tulleet poissa.

”Vain mielikuvitus on rajana”, sanoo Piilola.

Koira voi pitää lääkittävän eläimen parressa tai muut vasikat poissa, kun yhtä juotetaan ryhmäkarsinassa.

Viisi kilometriä laitumelle

”Meillä viedään mullikat viiden kilometrin päähän laitumelle. Koiran tehtävä on ajaa lauma sinne ja pitää se tien oikeassa laidassa”, Piilola kertoo.

”Minä ajan pyörällä keskellä tietä. Koira juoksee edestakaisin lauman rinnalla ja käy vuorotellen katsomassa, että taaimmainen ja ensimmäinen pysyvät laumassa.”

Piilolalle tuli ensimmäinen koira parikymmentä vuotta sitten. Kaupunkilaistaustainen Piilola oli muuttanut tilalle, ja keväällä kymmenen mullikkaa vietiin laitumelle.

”Syksyllä meni koko päivä, että ne saatiin naruun kiinni ja traktorin perään. Eikä silti yksikään liikkunut. Mietittiin, että täytyy olla joku helpompi tapa.”

HANNA SALONEN

Hyvänkin paimennusvaiston voi pilata monella eri tavalla.

Ainakin laumanjohtajat pitää kouluttaa koiraan.

Isoja eläimiä paimentavalla koiralla pitää olla kovuutta. Se ei tarkoita puremista, vaan uskallusta ärähtää naudalle ja olla väistämättä sitä.

Paimenkoira on oiva apu ja työturvallisuuden parantaja eläinryhmiä siirrettäessä.

Akseli pitää eläimet poissa, kun Katri Piilola huoltaa juomakuppia.